MODULEBESCHRIJVING

AI in het team: wie beslist en wie is verantwoordelijk?

Adaptieve module | ~20 min

Wanneer AI sollicitaties selecteert, op een klant reageert of een bestelling plaatst, rijst één vraag: wie heeft besloten, en wie draait ervoor op als het misgaat? Nu vaste functieomschrijvingen terrein verliezen en AI meebeslist, gaat deze module verder dan de slogan “de mens beslist” en maakt ze die verantwoordelijkheid hanteerbaar, voor leidinggevenden én medewerkers: met het RAPID-model, een schuifregelaar (de mens beslist mee, houdt toezicht of staat erbuiten) en de eisen van de AI Act.

LEERDOELEN

01 Drie modellen voor heldere rollen onderscheiden (nauwkeurige functieomschrijving, zelfsturing, missie en doel met RAPID) en weten wanneer elk past.

02 Elke beslissing op de schuifregelaar mens-AI plaatsen: in de lus, op de lus of buiten de lus, naar belang en omkeerbaarheid.

03 De valkuilen herkennen die menselijke verantwoordelijkheid uithollen: automatiseringsbias en de rol van louter zondebok.

04 De voorwaarden scheppen voor een echte menselijke beslissing: AI begrijpen, controleren en kunnen tegenspreken, binnen de gebruiksregels.

DOELGROEP

Leidinggevenden die hun beslismodel met AI willen kiezen, en medewerkers die volledig willen instaan voor wat ze goedkeuren.

- **Voorkennis:** geen

VERLOOP VAN DE MODULE

Zelfstandig, met oefeningen die zich aanpassen aan de deelnemer.

1. **Zelfscan**: op 9 dimensies, om de eigen werkwijze in kaart te brengen en gericht te oefenen.
2. **Video van een expert**: van 10 minuten, met 3 denkpauzes.
3. **Praktijksituaties**: 2 eerste situaties, gekozen op basis van de zelfscan, daarna 16 optionele situaties. Bij elk antwoord volgt feedback: het effect ervan en een tip om verder te komen.
4. **Voornemen met datum**: een actie om uit te proberen, door de deelnemer zelf geformuleerd of gekozen uit de voorstellen.
5. **Samenvattingskaart om te downloaden**: kernpunten, vragen, voornemen, persoonlijke notities en checklists.

EEN VOORBEELD UIT DE PRAKTIJKSITUATIES

Chayton coördineert een team parfumeurs. Sinds een AI-assistent de verslagen schrijft en de agenda’s bijhoudt, vult Chayton zijn dagen met taken die niemand oppakt. Zijn functieomschrijving is niet veranderd, en de besluiten die hij vroeger opvolgde, volgt nu niemand meer op. Wat moet Chayton doen?

TOETSING EN AFRONDING

Drempel: 80%

De score houdt rekening met de antwoorden in de praktijksituaties, het geformuleerde voornemen en, waar van toepassing, aanvullende leeractiviteiten. Voor afronding zijn een voornemen en een score van minstens 80% nodig.

METHODEN & MODELLEN

- RAPID – 5 beslisrollen – Bain, Rogers & Blenko, HBR (2006)
- Zelfsturing – Frédéric Laloux, Reinventing Organizations (2014); OKR – A. Grove & J. Doerr
- Morele kreukelzone – M. C. Elish (2019); automatiseringsbias – Mosier & Skitka (1999)
- Raster belang × omkeerbaarheid voor de schuifregelaar tussen mens en AI – Afthonios-methode

BRONNEN & REFERENTIES

- Gartner, 2025: 40% van de bedrijfsapplicaties zal eind 2026 gespecialiseerde AI-agents bevatten, tegenover minder dan 5% in 2025
- Europese AI-verordening (AI Act, Verordening (EU) 2024/1689) – artikel 14: effectief menselijk toezicht op systemen met een hoog risico; artikel 50: transparantie
- Buurtzorg (Nederland, J. de Blok, 2006) – thuiszorg georganiseerd in zelfsturende teams zonder middenmanagement
- M. C. Elish, “Moral Crumple Zones”, Engaging STS, 2019

- Een module van Afthonios.com.
- Inhoud gecontroleerd op 11 september 2026